

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Ольга Комар
(м.Умань, Україна)

Перелік завдань і компетентностей сучасного вчителя іноземних мов більш широкий і глобальний, ніж це мало місце раніше. Як свідчать сучасні теорії, концепції, практика підготовки вчителів іноземних мов повинна включати такі компоненти: як багатомовність, двомовність, навчання в само організованому середовищі, нове розуміння вчителя як консультанта по засвоєнню іноземної мови та іншомовної культури, міжкультурне виховання, автономне навчання, певний рівень розвитку рефлексії.

Готовність до педагогічної діяльності передбачає наявність позитивних установок і мотивів, професійних знань, педагогічних умінь і навичок, а також професійно значущих якостей майбутнього вчителя. Що стосується професійної підготовки майбутнього вчителя англійської мови, він повинен відповідати не тільки всім перерахованим вимогам, але і характеризуватися низкою специфічних рис, пов'язаних з особливостями навчального предмета. Іншими словами, майбутньому вчителю англійської мови необхідно володіти навичками моделювання навчального процесу відповідно до сучасних вимог науки і практики з урахуванням особистісного, процесуально-психологічного та педагогічного аспектів цього процесу. Найбільшу цінність у визначенні професійно значущих умінь представляє підхід Н.Д. Гальскової, яка вважає професійно значущими вміннями вчителя іноземних мов «уміння педагогічно, психологічно і методично правильно здійснювати свою професійну діяльність, спрямовану на розвиток в учнів рис вторинної мовної особистості» Автор виділяє чотири групи умінь [1; 76]:

1. Уміння пізнавати особливості особистості учня, яка формується і розвивається на основі процесу самопізнання. Для цього вчитель повинен мати здатність до рефлексивного аналізу особистого досвіду вивчення іноземної мови, співвідносити його з теорією і практикою навчання мови, аналізувати

індивідуально-психологічні особливості учнів і співвідносити їх з конкретними умовами навчання;

2. Уміння, пов'язані з плануванням мовного спілкування в навчальному процесі;

3. Уміння, пов'язані з реалізацією спланованих професійних дій і оцінкою їх результатів.

Таким чином, підготовка майбутнього вчителя англійської мови передбачає не тільки наявність позитивних умінь і навичок, особистісних якостей, а й умінь і навичок, зумовлених специфікою професійної діяльності вчителя англійської мови.

В якості основної категорії успішності навчання англійської мови розглядається комунікативність. Активізацію досліджень з проблеми комунікації часто пов'язують з підвищенням ролі морально-вольового фактора в професійній діяльності вчителя. Морально-вольовий фактор генетично закладений в професійно-педагогічну діяльність, яка неможлива без спілкування, тим більше діяльність вчителя іноземної мови. Звідси впливає особлива роль комунікативно-особистісного підходу до діяльності вчителя англійської мови.

Звідси впливає особлива роль комунікативно-особистісного підходу до діяльності. Критики традиційних форм підготовки майбутніх вчителів англійської мови вказують, що головний недолік полягає в тому, що студенти засвоюють знання з таким суміжних дисциплін як педагогіка, психологія, методика, лінгвістика ізольовано. Внаслідок цього вчитель у своїй професійній діяльності не вміє використовувати загально педагогічні, психологічні та методичні закономірності в навчанні іноземної мови. Вони, головним чином, опираються або на інтуїцію, або на приклад своїх наставників. З іншого боку, для того, аби ефективно використовувати у своїй роботі підручники, вміти реалізувати закладений в них авторський задум, залучати додаткові джерела навчальної, лінгвокраїнознавчої інформації, вчителю іноземної мови недостатньо лише мовної підготовки, знань психолого-педагогічних

закономірностей розвитку особистості учнів. Одночасно необхідно розвивати в собі професійно комунікативні, тобто специфічні якості, вміння, що дозволяють керувати внутрішніми резервами інтенсифікації навчальної діяльності учнів, а також забезпечити оволодіння учнями англійською мовою на комунікативно достатньому рівні. І в тому і в іншому випадку психолого-педагогічні резерви криються в умінні спілкуватися, використовувати іноземну мову як засіб іншомовного міжособистісного спілкування вчителя англійської мови.

Науковці Б.В. Беляєв, М.Г. Каспарова, Г. Г. Сабурова вважають, що для успішного володіння англійською мовою і використання її як засобу міжособистісного іншомовного спілкування необхідно враховувати іншомовні здібності учнів. До визначення іншомовних здібностей автори підходять з трьох позицій:

- виявлення здібностей до різних аспектів мови і мовним вмінням;
- визначення особливостей психічних процесів - сприйняття, мислення і відтворення;
- особистісних особливостей людини - волі, емоцій, екстраверсії, інтроверсії під час навчання англійської мови [2; 148].

У зв'язку з цим, успішність і ефективність діяльності педагога є не лише глибиною його теоретичної та методичної підготовки, а також його професійним досвідом, психологічними та особистими якостями.

Таким чином, можна дійти до висновку, що розвиток мовної діяльності, включеної в процес міжособистісного іншомовного спілкування, полягає не лише в освоєнні мовних дій, які може здійснювати той, якого навчають, а в поступовому вдосконаленні моделі міжособистісного спілкування. Практична цінність освоєння прийомів спілкування майбутнього вчителя англійської мови полягає не тільки в оволодінні елементарними нормами етичної культури поведінки (такт, уважне ставлення до кожного учня), але і в усвідомленні того факту, що саме професійне володіння вміннями спілкуватися англійською мовою, нормами мовної і немовної поведінки вносить вирішальний вклад в організацію навчальної діяльності учнів, формує комунікативну

компетентність, тобто готовність здійснювати іншомовне міжособистісне і міжкультурне спілкування, і отже бути конкурентоспроможним фахівцем у своїй справі.

Література

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. - М.: АРКТИ, 2003. - 192 с.
2. Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам. - М.: Просвещение, 1998.-227 с.